

En historia av vitare tänder

Även om tandblekning tycks vara något som började relativt nyligen så har det faktiskt funnits lika länge som tandvård självt i någon bemärkelse. Även om tandborstning endast funnits sedan 1600-talet så brukade sig antika Egypten redan för 5000 år sedan av så kallade "tuggpinnar" som bestod av små grenar och träbitar som man tuggade på för att rensa tänderna av matpartiklar och smuts. Detta fortsatte genom flertalet antika kulturer, från de gamla grekerna till Rom och Mesopotamien och vidare till arabvärlden och Indien, där man även började vässa sagda tuggpinnar till en spets för att på så vis nå mellan tänderna, eller plattade till dem så de kunde lätt gnuggas mot tandytan. Det var lättare då att hålla tänderna vita genom vardaglig rengöring då kostvanorna var betydligt enklare med få sockerarter i maten och större mängder salt för konservering av kött. För dem som inte rengjorde sina tänder regelbundet däremot var det ett ansevärt problem att hålla tänderna vita då tandhygien och koncept som bakterier och virus inte existerade ännu.

Det sades att då medeltida Europa kom åter i kontakt med dessa kulturer från öst så häpnades man över hur dessa främlingars tänder förblev starka och vita även in i ålderdomen, och rengöring av tänderna spreds följaktligen snabbt genom västvärlden under 1600-talet. Man brukade sig då främst av en bit tyg med salt, sot eller krossade skaldjur för att skrubba rent tänderna med vatten. Även om detta kunde hjälpa till att få bort bitar av mat så förblev det ofta sot mellan tänderna även efter man sköljde ur.

Detta förblev fallet fram till den moderna tandborstens uppfinning i England år 1780. Tandborstar av olika slag hade funnits i årtionden, men inga hade sålts i större antal till allmänheten bortom Kina, där man hade haft något snarlikt sedan 1400-talet. Allt detta ändrades med entreprenören William Addis.

Addis hade blivit arresterad 1780 för upplopp i Spitalfields, England, och beklagade sig för den bristande hygien i fängelset och bestämde sig för att skapa ett alternativ – han använde ett kvarblivet ben från maten, borrade hål i den och spände fast borsthår från en skurborste. Då han väl släpptes ur fängelset standardiserade han snabbt masstillverkningen av sin idé billigt och bra och hans företag växte snabbt till ett familjeföretag. 60 år senare under hans son William, Jr. så hade de 60 anställda som skapade 4 olika modeller av tandborste med grova hår från grävlingar och vildsvin.

Missfärgningar bestod dock, särskilt då västvärldens matvanor ändrades under senare århundraden till att inkludera mer raffinerat socker och även då kaffe och tobak blev populärt efter kolonisationen av Amerika och beläggningar av plack och tandsten försvårade tandhygien världen över. Tandvården på den tiden bestod mest av smärtsamma utdragningar av tänder för att förhindra större infektioner, och dessa gjordes utan hjälp av bedövningsmedel eller sterilisering. Länge sågs det som något oundvikligt – om inte tandborstning kunde få bort all missfärgning, så kunde inget annat heller, ansåg man.

Tandblekning som vi känner till idag uppstod som en separat process först under 80-talet, även fast dess ursprung kom flera årtionden tidigare. Väteperoxid hade använts sedan 60-talet som en antiseptisk gel för att behandla tandköttsinfektioner och man experimenterade mycket för att få väteperoxiden att stanna på tandköttet längre. I samband med detta upptäckte man snart en bieffekt som gjorde tänderna vitare och tandblekningsprodukter blev snart ett faktum under 80-talets slut. Väteperoxid hyllades som frälsaren som kunde hjälpa mot missfärgningar som vägrar gå bort under tandborstning och öppnade även upp för en helt ny marknad av andra tandblekningsprodukter och medel med årtionden av ytterligare forskning och alternativa medel. Om missfärgningar kan försvinna med väteperoxid så måste det gå med andra medel, insåg man nu.

Nu har vi ett brett sortiment av tandblekningsprodukter, både väteperoxid-baserat såväl som karbamidperoxid och naturliga alternativ, som alla ger vitare tänder, snabbt och säkert, även vid hembehandling och tandblekning har uppkommit som en hel industri av gynnsamma produkter.

Idag är det inte ovanligt att skämmas för gula tänder på grund av kaffe, tobak eller matvanor även fast man borstar religiöst morgon och kväll. De psykologiska effekterna gula tänder ger är väldokumenterade – brist på självförtroende, blyghet och brist på social gemenskap är lätt hänt då man skäms för att öppna munnen för att tala eller le. Man blir gärna självmedveten och skyler för munnen närhelst man kan och undviker att prata öppet iförmån för att hålla sig reserverad och tystlåten så att inte andra ser ner på en.

Tillika inger vitare tänder ett självsäkert leende och en öppenhet som man inte lätt anar själv förrän man har det. God tandhygien i allmänt reflekteras även i vitare tänder – en person med vita tänder kan oftast ses som prydlig och noggrann i största allmänhet och det inger ofta intrycket av en stabil personlighet.

Tandblekning kan inte ändra färgen på tänderna helt och hållet, men det finns ett antal beprövade metoder som kan ge betydligt vitare tänder. Detta kan betyda en stor skillnad för den som är socialt medveten eller vill göra gott intryck på nya människor. Behöver du gå på en arbetsintervju eller en dejt så kan vitare tänder betyda större skillnad än du tror för att göra ett gott intryck. Ett öppet och varmt leende kan betyda mycket för en framtida chef eller partner i livet och visar på självsäkerhet, entusiasm och energi - samtliga är intuitivt attraktivt för människor i stort och bristen därav kan vara katastrofal.

Vita tänder kan även ge ett ungdomligare intryck då det är traditionellt vanligare att ha missfärgade tänder med åren, då tänderna gradvis tappar sin emalj och därmed blir missfärgade lättare och andra problem med tandhygien kan uppstå.

Även yngre kan ha problem med gula tänder idag dock med ett överflöd av skräpmat och socker-fylld läsk och godis. Det är inte lätt att vara tonåring och redan självmedveten då ens kropp utvecklas i olika takt om man samtidigt skäms över missfärgade tänder.

Tandblekning är idag den största växande marknaden inom personhygien och det är av en anledning – vitare tänder gör gladare människor och vi har nu, efter århundraden av utveckling, äntligen hittat ett sätt att göra vitare tänder hemma idag!